

DIREKTĪVAS

EIROPAS PARLAMENTA UN PADOMES DIREKTĪVA (ES) 2017/1564

(2017. gada 13. septembris)

par dažiem atļautiem konkrētu ar autortiesībām aizsargātu darbu un blakustiesību objektu izmantošanas veidiem tādu personu interesēs, kas ir neredzīgas, ar redzes traucējumiem vai ar drukas lasītspēju citu iemeslu dēļ, un ar kuru groza Direktīvu 2001/29/EK par dažu autortiesību un blakustiesību aspektu saskaņošanu informācijas sabiedrībā

EIROPAS PARLAMENTS UN EIROPAS SAVIENĪBAS PADOME,

ņemot vērā Līgumu par Eiropas Savienības darbību un jo īpaši tā 114. pantu,

ņemot vērā Eiropas Komisijas priekšlikumu,

pēc leģislatīvā akta projekta nosūtīšanas valstu parlamentiem,

ņemot vērā Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejas atzinumu ⁽¹⁾,

saskaņā ar parasto likumdošanas procedūru ⁽²⁾,

tā kā:

- (1) Savienības tiesību akti autortiesību un blakustiesību jomā sniedz tiesību subjektiem juridisko noteiktību un augsta līmeņa aizsardzību, kā arī veido saskaņotu tiesisko regulējumu. Minētais regulējums dod ieguldījumu iekšējā tirgus pareizā darbībā un veicina inovāciju, jaunradi, ieguldījumus un jauna satura veidošanu, tostarp digitālajā vidē. Tā mērķis ir arī sekmēt piekļuvi zināšanām un kultūrai, aizsargājot darbus un blakustiesību objektus un pieļaujot izņēmumus vai ierobežojumus, kuri ir sabiedrības interesēs. Būtu jānosargā taisnīgs līdzsvars starp tiesību subjektu un izmantotāju tiesībām un interesēm.
- (2) Ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvām 96/9/EK ⁽³⁾, 2001/29/EK ⁽⁴⁾, 2006/115/EK ⁽⁵⁾ un 2009/24/EK ⁽⁶⁾ ir saskaņotas tiesību subjektu tiesības autortiesību un blakustiesību jomā. Minētajās direktīvās kopā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2012/28/ES ⁽⁷⁾ ir ietverts izsmelošs saraksts ar izņēmumiem no minētajām tiesībām un ar to ierobežojumiem, kas ar dažiem nosacījumiem ļauj izmantot saturu bez tiesību subjektu atļaujas, lai sasniegtu konkrētus politikas mērķus.
- (3) Personas, kas ir neredzīgas, ar redzes traucējumiem vai ar drukas lasītspēju citu iemeslu dēļ, aizvien saskaras ar daudziem šķēršļiem piekļuvē grāmatām un citiem iespaidmateriāliem, kas ir aizsargāti ar autortiesībām un blakustiesībām. Ņemot vērā neredzīgu personu, personu ar redzes traucējumiem vai ar drukas lasītspēju citu iemeslu dēļ tiesības, kas atzītas Eiropas Savienības Pamattiesību hartā ("Harta") un Apvienoto Nāciju Organizācijas Konvencijā par personu ar invaliditāti tiesībām ("UNCPRD"), būtu jāveic pasākumi, lai palielinātu grāmatu un citu iespaidmateriālu pieejamību pieejamā formātā un uzlabotu to apriti iekšējā tirgū.

⁽¹⁾ OVC 125, 21.4.2017., 27. lpp.

⁽²⁾ Eiropas Parlamenta 2017. gada 6. jūlija nostāja (*Oficiālajā Vēstnesī* vēl nav publicēta) un Padomes 2017. gada 17. jūlija lēmums.

⁽³⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 96/9/EK (1996. gada 11. marts) par datubāzu tiesisko aizsardzību (OV L 77, 27.3.1996., 20. lpp.).

⁽⁴⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2001/29/EK (2001. gada 22. maijs) par dažu autortiesību un blakustiesību aspektu saskaņošanu informācijas sabiedrībā (OV L 167, 22.6.2001., 10. lpp.).

⁽⁵⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2006/115/EK (2006. gada 12. decembris) par nomas tiesībām un patapinājuma tiesībām, un dažām blakustiesībām intelektuālā īpašuma jomā (OV L 376, 27.12.2006., 28. lpp.).

⁽⁶⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2009/24/EK (2009. gada 23. aprīlis) par datorprogrammu tiesisko aizsardzību (OV L 111, 5.5.2009., 16. lpp.).

⁽⁷⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2012/28/ES (2012. gada 25. oktobris) par dažiem atļautiem nenosakāmu autortiesību subjektu darbu izmantošanas veidiem (OV L 299, 27.10.2012., 5. lpp.).

- (4) Marrākešas līgums, kas atvieglo piekļuvi iespieddarbiem personām, kuras ir neredzīgas, ar redzes traucējumiem vai drukas lasītnespēju citu iemeslu dēļ ("Marrākešas līgums"), Savienības vārdā tika parakstīts 2014. gada 30. aprīlī⁽¹⁾. Tā mērķis ir uzlabot konkrētu darbu un blakustiesību objektu pieejamā formātā pieejamību un pārrobežu apmaiņu personām, kas ir neredzīgas, ar redzes traucējumiem vai ar drukas lasītnespēju citu iemeslu dēļ. Marrākešas līgumā noteikta prasība līgumslēdzējam pusēm paredzēt autortiesību un blakustiesību izņēmumus vai ierobežojumus, lai sagatavotu un izplatītu konkrētu darbu un blakustiesību objektu kopijas pieejamā formātā un veiktu pārrobežu apmaiņu ar minētajām kopijām. Tā kā Savienība ir noslēgusi Marrākešas līgumu, ir jāpielāgo Savienības tiesību akti, izveidojot obligātu un saskaņotu izņēmumu attiecībā uz izmantošanas veidiem, darbiem un labuma guvējiem, uz kuriem attiecas minētais līgums.
- (5) Saskaņā ar Eiropas Savienības Tiesas atzinumu 3/15⁽²⁾ "Marrākešas līgumā paredzētie autortiesību un blakustiesību izņēmumi vai to ierobežojumi, kas ļauj sagatavot un izplatīt noteiktu darbu un citu tiesību objektu kopijas pieejamā formātā, ir jāīsteno ar Direktīvu 2001/29/EK saskaņotās jomas ietvaros".
- (6) Ar šo direktīvu saskaņotā veidā īsteno pienākumus, kas Savienībai jāizpilda saskaņā ar Marrākešas līgumu, lai nodrošinātu, ka atbilstīgie pasākumi tiek konsekventi īstenoti visā iekšējā tirgū. Tāpēc šajā direktīvā būtu jāparedz obligāti izņēmumi no tiesībām, kas ir saskaņotas Savienības tiesību aktos un kas ir saistītas ar izmantošanas veidiem un darbiem, uz kuriem attiecas Marrākešas līgums. Šādas tiesības jo īpaši iever reproducēšanas tiesības, publiskošanas tiesības, tiesības darīt pieejamu sabiedrībai un izplatīt un patapinājuma tiesības, kā tās paredzētas Direktīvās 2001/29/EK, 2006/115/EK un 2009/24/EK, kā arī atbilstīgās tiesības, kas paredzētas Direktīvā 96/9/EK. Tā kā Marrākešas līgumā paredzēto izņēmumu vai ierobežojumu joma attiecas arī uz audioformā sagatavotiem darbiem, piemēram, klausāmgrāmatām, obligātais izņēmums, kas noteikts ar šo direktīvu, būtu jāpiemēro arī blakustiesībām.
- (7) Šī direktīva attiecas uz personām, kas ir neredzīgas, personām, kam ir redzes traucējumi, kurus nevar mazināt tā, lai panāktu tādu redzes funkciju, kas ir būtiski līdzvērtīga tādu personu redzes funkcijai, kurām nav šādu traucējumu, personām, kam ir uztveres traucējumi vai lasītnespēja, tostarp disleksija vai jebkādi citi mācīšanās traucējumi, un kas tāpēc nespēj lasīt iespieddarbus būtiski tādā pašā mērā kā personas bez šādas invaliditātes, vai personām, kas fizisku traucējumu dēļ nespēj noturēt grāmatu, rīkoties ar to, nofokusēt skatienu vai kustināt acis tādā mērā, kas parasti būtu nepieciešams lasīšanai, ciktāl šādu traucējumu vai invaliditātes dēļ minētās personas nespēj lasīt iespieddarbus būtiski tādā pašā mērā kā personas bez šādiem traucējumiem vai invaliditātes. Tāpēc šīs direktīvas mērķis ir uzlabot grāmatu, tostarp e-grāmatu, žurnālu, laikrakstu, periodisku izdevumu un citu rakstu darbu, notāciju, tostarp nošu, un citu iespiedmateriālu, tostarp digitālā vai analogā audioformā sagatavotu darbu, pieejamību tiešsaistē vai bezsaistē formātā, kas nodrošina minētajām personām iespēju piekļūt minētajiem darbiem un blakustiesību objektiem būtiski tādā pašā mērā, kā to spēj personas bez traucējumiem vai invaliditātes. Pieejams formāts ietver, piemēram, iespiedtekstus Braila rakstā, lielburtu iespiedumu, pielāgotas e-grāmatas, klausāmgrāmatas un radiopārraides.
- (8) Ar obligāto izņēmumu, kas noteikts šajā direktīvā, būtu jāierobežo reproducēšanas tiesības, lai ļautu veikt jebkuru darbību, kas ir nepieciešama darba vai blakustiesību objekta izmaiņai, pārveidošanai vai pielāgošanai nolūkā izgatavot kopijas pieejamā formātā, kas labuma guvējiem nodrošina iespēju piekļūt minētajam darbam vai blakustiesību objektam. Tas ietver tādu līdzekļu nodrošināšanu, kas nepieciešami informācijas pārlūkošanai kopijā pieejamā formātā. Tas ietver arī izmaiņas, kas varētu būt nepieciešamas gadījumos, kad darba vai blakustiesību objekta formāts jau ir pieejams daļai labuma guvēju, savukārt atšķirīgu traucējumu vai invaliditātes dēļ vai šādu traucējumu vai invaliditātes citādas pakāpes dēļ var nebūt pieejams citiem labuma guvējiem.
- (9) Šajā direktīvā minētajiem atļautajiem izmantošanas veidiem būtu jāietver kopiju pieejamā formātā sagatavošana, ko veic vai nu labuma guvēji, vai arī pilnvarotas struktūras, kuras nodrošina minēto labuma guvēju vajadzības, – neatkarīgi no tā, vai minētās pilnvarotās struktūras ir publiskas vai privātas organizācijas, īpaši bibliotēkas, izglītības iestādes un citas bezpeļņas organizācijas, un vai to primārā darbība vai viena no primārajām darbībām, institucionālajiem pienākumiem vai kāds no uzdevumiem, kas saistīti ar sabiedrības interesēm, ir nodrošināt

(1) Padomes Lēmums 2014/221/ES (2014. gada 14. aprīlis) par to, lai Eiropas Savienības vārdā parakstītu Marrākešas līgumu, kas atvieglo piekļuvi iespieddarbiem personām, kuras ir neredzīgas, ar redzes traucējumiem vai drukas lasītnespēju citu iemeslu dēļ (OV L 115, 17.4.2014., 1. lpp.).

(2) Tiesas 2017. gada 14. februāra atzinums 3/15, ECLI:EU:C:2017:114, 112. punkts.

personu ar drukas lasītspēju vajadzības. Šajā direktīvā noteiktajiem izmantošanas veidiem būtu jāietver arī tikai un vienīgi labuma guvēju lietošanai paredzētu kopiju pieejamā formātā sagatavošana, ko veic fiziska persona labuma guvēja vārdā vai ko veic labuma guvējs, kuram palīdz fiziska persona. Kopijas pieejamā formātā būtu jāizgatavo tikai no tādiem darbiem vai blakustiesību objektiem, kuriem labuma guvējiem vai pilnvarotām struktūrām ir likumīga piekļuve. Dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka jebkādiem līgumu noteikumiem, kuru mērķis ir jebkādā veidā nepieļaut vai ierobežot šā izņēmuma piemērošanu, nav juridiska spēka.

- (10) Ar šajā direktīvā paredzēto izņēmumu būtu jāļauj pilnvarotām struktūrām izgatavot un izplatīt Savienībā tiešsaistē un bezsaistē šajā direktīvā paredzēto darbu vai blakustiesību objektu kopijas pieejamā formātā. Ar šo direktīvu nebūtu jāuzliek pienākums pilnvarotām struktūrām izgatavot un izplatīt šādas kopijas.
- (11) Vajadzētu būt iespējamam vienā dalībvalstī izgatavotas kopijas pieejamā formātā darīt pieejamas visās dalībvalstīs, lai palielinātu to pieejamību visā iekšējā tirgū. Tādējādi tiktu mazināts pieprasījums darbību dublēšanai viena un tā paša darba vai blakustiesību objekta kopiju pieejamā formātā izgatavošanā visā Savienībā, un tas savukārt radītu ietaupījumus un palielinātu efektivitāti. Tāpēc ar šo direktīvu būtu jānodrošina, ka kopijas pieejamā formātā, ko izgatavojušas pilnvarotas struktūras jebkurā dalībvalstī, labuma guvēji un pilnvarotas struktūras var laist aprītē un tiem piekļūt visā Savienībā. Lai sekmētu šādu pārrobežu apmaiņu un lai pilnvarotām struktūrām būtu vieglāk citai citu identificēt un sadarboties, būtu jānodrošina brīvprātīgi dalīties informācijā par tādu pilnvaroto struktūru nosaukumiem un kontaktinformāciju, kas veic uzņēmējdarbību Savienībā, tostarp par tīmekļa vietnes adresēm, ja tādas ir. Tāpēc dalībvalstīm būtu jāsniedz Komisijai no pilnvarotām struktūrām saņemtā informācija. Tam nevajadzētu nozīmēt, ka dalībvalstīm ir pienākums pārbaudīt šādas informācijas pilnīgumu un precizitāti vai atbilstību valsts tiesību aktiem, ar kuriem transponē šo direktīvu. Komisijai šāda informācija būtu jādara pieejama tiešsaistē Savienības līmeņa centrālā informācijas piekļuves punktā. Tas arī palīdzētu pilnvarotām struktūrām, kā arī labuma guvējiem un tiesību subjektiem vieglāk sazināties ar pilnvarotām struktūrām, lai saņemtu papildu informāciju, kā noteikts šajā direktīvā un Eiropas Parlamenta un Padomes Regulā (ES) 2017/1563 ⁽¹⁾. Iepriekšminētajam centrālajam informācijas piekļuves punktam būtu jāpapildina informācijas piekļuves punkts, kuru saskaņā ar Marrākešas līgumu izveidos Pasaulē Intelektuālā īpašuma organizācijas (WIPO) Starptautiskais birojs un kura mērķis ir atvieglot pilnvarotu struktūru identificēšanu un to sadarbību starptautiskā līmenī.
- (12) Lai uzlabotu kopiju pieejamā formātā pieejamību un novērstu darbu vai blakustiesību objektu neatļautu izplatīšanu, pilnvarotām struktūrām, kas ir iesaistītas kopiju pieejamā formātā izplatīšanā, publiskošanā vai to pieejamības sabiedrībai nodrošināšanā, būtu jāievēro konkrēti pienākumi.
- (13) Atļaujas saņemšanas vai atzīšanas prasības, ko dalībvalstis var piemērot pilnvarotām struktūrām, piemēram, prasības attiecībā uz vispārīga rakstura pakalpojumu sniegšanu labuma guvējiem, nedrīkstētu liegt struktūrām, uz kurām attiecas šajā direktīvā ietvertā pilnvarotās struktūras definīcija, izmantot saskaņā ar šo direktīvu atļautus izmantošanas veidus.
- (14) Ņemot vērā ar šo direktīvu noteiktā izņēmuma īpašās iezīmes, tā īpašo darbības jomu un tā labuma guvēju vajadzību pēc juridiskās noteiktības, dalībvalstīm nevajadzētu būt atļautam noteikt tādas papildu prasības izņēmuma piemērošanai, kuras nav paredzētas šajā direktīvā, piemēram, iepriekšēju pārliecināšanos par darbu pieejamā formātā komerciālu pieejamību. Būtu jāļauj dalībvalstīm vienīgi paredzēt taisnīgas atlīdzības shēmas, kas attiecas tikai uz atļautiem darbu vai blakustiesību objektu izmantošanas veidiem, ko īsteno pilnvarotas struktūras. Lai izvairītos no sloga radīšanas labuma guvējiem, neradītu šķēršļus kopiju pieejamā formātā pārrobežu izplatīšanai un izvairītos no pārmērīgu prasību noteikšanas pilnvarotām struktūrām, ir svarīgi, lai dalībvalstu iespēja paredzēt šādas taisnīgas atlīdzības shēmas būtu ierobežota. Tāpēc taisnīgas atlīdzības shēmas nedrīkstētu prasīt maksājumus no labuma guvējiem. Tām būtu jāattiecas tikai uz izmantošanas veidiem, kurus īsteno pilnvarotas struktūras, kas veic uzņēmējdarbību tās dalībvalsts teritorijā, kura paredzējusi šādu shēmu, un tām nebūtu jāprasa maksājumi no pilnvarotām struktūrām, kas veic uzņēmējdarbību citās dalībvalstīs vai trešās valstīs, kuras ir Marrākešas līguma puses. Dalībvalstīm būtu jānodrošina, ka šādas taisnīgas atlīdzības shēmas nepadara pārrobežu apmaiņu ar kopijām pieejamā formātā aprūtināto nekā situācijās, kad šāda pārrobežu elementa nav, tostarp saistībā ar taisnīgas atlīdzības veidu un iespējamo apmēru. Nosakot taisnīgas atlīdzības apmēru, būtu

⁽¹⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2017/1563 (2017. gada 13. septembris) par to, kā tādu personu interesēs, kas ir neredzīgas, ar redzes traucējumiem vai ar drukas lasītspēju citu iemeslu dēļ, notiek Savienības un trešo valstu pārrobežu apmaiņa ar konkrētu ar autortiesībām aizsargātu darbu un blakustiesību objektu kopijām pieejamā formātā (skatīt šā *Oficiālā Vēstneša* 1. lpp.).

pienācīgi jāņem vērā pilnvarotu struktūru darbības bezpeļņas raksturs, šīs direktīvas mērķu nozīme sabiedrībai, izņēmuma labuma guvēju intereses, iespējamais kaitējums tiesību subjektiem un nepieciešamība nodrošināt kopiju pieejamā formātā pārrobežu izplatību. Būtu arī jāņem vērā īpaši apstākļi, kas raksturīgi katram atsevišķam gadījumam, kad izgatavota konkrēta kopija pieejamā formātā. Ja kaitējums tiesību subjektam ir minimāls, nevajadzētu būt pienākumam maksāt taisnīgu atlīdzību.

- (15) Ir būtiski, lai personas datu apstrādē tiktu ievērotas pamattiesības, tostarp tiesības attiecībā uz privāto un ģimenes dzīvi un tiesības uz personas datu aizsardzību saskaņā ar Hartas 7. un 8. pantu, un ir būtiski, lai jebkāda šāda apstrāde būtu arī saskaņā ar Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvām 95/46/EK ⁽¹⁾ un 2002/58/EK ⁽²⁾, kas reglamentē personas datu apstrādi, kuru pilnvarotās struktūras var veikt saistībā ar šo direktīvu un dalībvalstu kompetento iestāžu uzraudzībā, jo īpaši dalībvalstu izraudzītu neatkarīgu publisku iestāžu uzraudzībā.
- (16) UNCRPD, kurā Savienība ir līgumslēdzēja puse, garantē personām ar invaliditāti tiesības piekļūt informācijai un izglītībai un tiesības piedalīties kultūras, ekonomiskajā un sabiedriskajā dzīvē vienlīdzīgi ar citiem. UNCRPD konvencijas pusēm nosaka prasību veikt visus atbilstīgos pasākumus saskaņā ar starptautiskajām tiesībām, lai nodrošinātu, ka tiesību akti, kas aizsargā intelektuālā īpašuma tiesības, neveido nepamatotu vai diskriminējošu šķērslī personu ar invaliditāti piekļuvei kultūras materiāliem.
- (17) Saskaņā ar Hartu ir aizliegta visu veidu diskriminācija, tostarp uz invaliditātes pamata, un Savienībā tiek atzītas un ievērotas personu ar invaliditāti tiesības izmantot pasākumus, kas paredzēti, lai nodrošinātu viņu neatkarību, sociālo un profesionālo integrāciju un dalību sabiedrības dzīvē.
- (18) Pieņemot šo direktīvu, Savienības mērķis ir nodrošināt, lai labuma guvējiem visā iekšējā tirgū būtu pieejamas grāmatas un citi iespiedmateriāli pieejamā formātā. Tādējādi šī direktīva ir svarīgs pirmais solis nolūkā uzlabot piekļuvei darbiem personām ar invaliditāti.
- (19) Komisijai būtu jānovērtē tādu darbu un blakustiesību objektu pieejamība pieejamā formātā, uz kuriem neattiecas šī direktīva, kā arī darbu un blakustiesību objektu pieejamība pieejamā formātā personām ar citu veidu invaliditāti. Ir svarīgi, lai Komisija rūpīgi pārskatītu situāciju minētajā saistībā. Vajadzības gadījumā, pamatojoties uz Komisijas iesniegtu ziņojumu, varētu apsvērt izmaiņas šīs direktīvas darbības jomā.
- (20) Dalībvalstīm būtu jāļauj turpināt paredzēt izņēmumus vai ierobežojumus personu ar invaliditāti interesēs gadījumos, uz kuriem neattiecas šī direktīva, jo īpaši attiecībā uz darbiem un blakustiesību objektiem un invaliditāti, uz ko šī direktīva neattiecas, ievērojot Direktīvas 2001/29/EK 5. panta 3. punkta b) apakšpunktu. Šī direktīva neliedz dalībvalstīm paredzēt izņēmumus un ierobežojumus attiecībā uz tiesībām, kas nav saskaņotas ar Savienības autortiesību regulējumu.
- (21) Šajā direktīvā ir ievērotas pamattiesības un principi, kas atzīti jo īpaši Hartā un UNCRPD. Šī direktīva būtu jāinterpretē un jāpiemēro saskaņā ar minētajām tiesībām un principiem.
- (22) Ar Marrākešas līgumu tiek noteikti daži pienākumi attiecībā uz apmaiņu ar kopijām pieejamā formātā starp Savienību un trešām valstīm, kas ir minēta līguma puses. Pasākumi, ko Savienība veic, lai izpildītu minētos pienākumus, ir izklāstīti Regulā (ES) 2017/1563, kas būtu jālasa saistībā ar šo direktīvu.

⁽¹⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 95/46/EK (1995. gada 24. oktobris) par personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti (OV L 281, 23.11.1995., 31. lpp.). Minēto direktīvu no 2018. gada 25. maija atceļ un aizstās Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2016/679 (2016. gada 27. aprīlis) par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Direktīvu 95/46/EK (Vispārīgā datu aizsardzības regula) (OV L 119, 4.5.2016., 1. lpp.).

⁽²⁾ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2002/58/EK (2002. gada 12. jūlijs) par personas datu apstrādi un privātās dzīves aizsardzību elektronisko komunikāciju nozarē (direktīva par privāto dzīvi un elektronisko komunikāciju) (OV L 201, 31.7.2002., 37. lpp.).

- (23) Ņemot vērā to, ka šīs direktīvas mērķi, proti, uzlabot Savienībā piekļuvi ar autortiesībām aizsargātiem darbiem un blakustiesību objektiem personām, kas ir neredzīgas, ar redzes traucējumiem vai ar drukas lasītspēju citu iemeslu dēļ, nevar pietiekami labi sasniegt atsevišķās dalībvalstīs, bet tā mēroga un iedarbības dēļ minēto mērķi var labāk sasniegt Savienības līmenī, Savienība var pieņemt pasākumus saskaņā ar Līguma par Eiropas Savienību 5. pantā noteikto subsidiaritātes principu. Saskaņā ar minētajā pantā noteikto proporcionalitātes principu šajā direktīvā paredz vienīgi tos pasākumus, kas ir vajadzīgi minētā mērķa sasniegšanai.
- (24) Saskaņā ar Dalībvalstu un Komisijas 2011. gada 28. septembra kopīgo politisko deklarāciju par skaidrojošiem dokumentiem ⁽¹⁾ dalībvalstis ir apņēmušās, paziņojot savus transponēšanas pasākumus, pamatotos gadījumos pievienot vienu vai vairākus dokumentus, kuros paskaidrota saikne starp direktīvas sastāvdaļām un atbilstīgajām daļām valsts transponēšanas instrumentos. Attiecībā uz šo direktīvu likumdevējs uzskata, ka šādu dokumentu nosūtīšana ir pamatota,

IR PIEŅĒMUŠI ŠO DIREKTĪVU.

1. pants

Priekšmets un darbības joma

Šīs direktīvas mērķis ir turpmāk saskaņot Savienības tiesību aktus, kas piemērojami autortiesībām un blakustiesībām iekšējā tirgū, paredzot noteikumus par konkrētu darbu un blakustiesību objektu izmantošanas veidiem bez tiesību subjekta atļaujas tādu personu interesēs, kas ir neredzīgas, ar redzes traucējumiem vai ar drukas lasītspēju citu iemeslu dēļ.

2. pants

Definīcijas

Šajā direktīvā piemēro šādas definīcijas:

- 1) "darbs vai blakustiesību objekts" ir ar autortiesībām vai blakustiesībām aizsargāts un publicēts vai citā veidā likumīgi publiskots darbs grāmatas, žurnāla, laikraksta, periodiska izdevuma vai cita veida rakstu darba, notācījas, tostarp nošu, veidā un ar to saistītās ilustrācijas jebkuros nesējos, tostarp audioformā, piemēram, klausāmgrāmatas, un digitālā formātā;
- 2) "labuma guvējs" neatkarīgi no jebkādas citas invaliditātes ir persona, kas:
  - a) ir neredzīga;
  - b) ir ar redzes traucējumiem, kurus nevar mazināt tā, lai panāktu tādu redzes funkciju, kas ir būtiski līdzvērtīga tādu personu redzes funkcijai, kurām nav šādu traucējumu, un kuru rezultātā tā nespēj lasīt iespieddarbus būtiski tādā pašā mērā kā persona bez šādiem traucējumiem;
  - c) ir ar uztveres traucējumiem vai lasītspēju, kuras dēļ tā nespēj lasīt iespieddarbus būtiski tādā pašā mērā kā persona bez šādas invaliditātes; vai
  - d) fizisku traucējumu dēļ nespēj noturēt grāmatu, rīkoties ar to, nofokusēt skatienu vai kustināt acis tādā mērā, kāds parasti būtu nepieciešams lasīšanai;
- 3) "kopija pieejamā formātā" ir darba vai blakustiesību objekta kopija alternatīvā veidā vai formātā, kas ļauj labuma guvējam piekļūt darbam vai blakustiesību objektam, tostarp ļauj šādai personai tam piekļūt tikpat viegli un ērti, kā to var persona bez 2. punktā minētajiem traucējumiem vai invaliditātes;
- 4) "pilnvarota struktūra" ir struktūra, kuru ir pilnvarojusi vai atzinusi dalībvalsts, lai nodrošinātu izglītību, instruktīvas mācības, adaptīvu lasīšanu vai piekļuvi informācijai, ievērojot bezpeļņas principu. Tas ietver arī publisku iestādi vai bezpeļņas organizāciju, kas sniedz labuma guvējiem tādus pašus pakalpojumus kā vienu no savām primārajām darbībām, institucionālajiem pienākumiem vai kā daļu no tās uzdevumiem, kas saistīti ar sabiedrības interesēm.

⁽¹⁾ OVC 369, 17.12.2011., 14. lpp.

3. pants

Atļautie izmantošanas veidi

1. Dalībvalstis paredz izņēmumu, saskaņā ar kuru nav vajadzīga atļauja no autortiesību vai blakustiesību subjekta par jebkuru darbu vai blakustiesību objektu, ievērojot Direktīvas 96/9/EK 5. un 7. pantu, Direktīvas 2001/29/EK 2., 3. un 4. pantu, Direktīvas 2006/115/EK 1. panta 1. punktu, 8. panta 2. un 3. punktu un 9. pantu un Direktīvas 2009/24/EK 4. pantu, lai:
  - a) labuma guvējs vai persona, kas rīkojas tā vārdā, sagatavotu tikai un vienīgi labuma guvēja izmantošanai paredzētu darba vai blakustiesību objekta, kuram labuma guvējam ir likumīga piekļuve, kopijas pieejamā formātā; un
  - b) pilnvarota struktūra sagatavotu tikai un vienīgi labuma guvēja izmantošanai paredzētu darba vai blakustiesību objekta, kuram labuma guvējam ir likumīga piekļuve, kopijas pieejamā formātā un publiskotu, darītu pieejamas, izplatītu vai patapinātu kopijas pieejamā formātā labuma guvējam vai citai pilnvarotai struktūrai bez peļņas.
2. Dalībvalstis nodrošina, ka ikvienā kopijā pieejamā formātā ir saglabāts darba vai blakustiesību objekta veselums, pienācīgi ņemot vērā izmaiņas, kas nepieciešamas, lai padarītu darbu vai blakustiesību objektu pieejamu alternatīvajā formātā.
3. Izņēmumu, kas paredzēts 1. punktā, piemēro tikai dažos īpašos gadījumos, kuri nav pretrunā darba vai blakustiesību objekta parastajai izmantošanai un nepamatoti neskar tiesību subjekta likumīgās intereses.
4. Šā panta 1. punktā paredzētajam izņēmumam piemēro Direktīvas 2001/29/EK 6. panta 4. punkta pirmo, trešo un piekto daļu.
5. Dalībvalstis nodrošina, ka 1. punktā paredzēto izņēmumu nevar atcelt ar līgumu.
6. Dalībvalstis var noteikt, ka ar šo direktīvu atļautiem izmantošanas veidiem, ko izmanto pilnvarotas struktūras, kuras veic uzņēmējdarbību to teritorijā, var būt piemērojamas taisnīgas atlīdzības shēmas šajā direktīvā paredzētajās robežās.

4. pants

Kopijas pieejamā formātā iekšējā tirgū

Dalībvalstis nodrošina, ka pilnvarota struktūra, kas veic uzņēmējdarbību to teritorijā, var veikt 3. panta 1. punkta b) apakšpunktā minētās darbības labuma guvējam jebkurā dalībvalstī vai citai pilnvarotai struktūrai, kas veic uzņēmējdarbību jebkurā dalībvalstī. Dalībvalstis arī nodrošina, ka labuma guvējs to teritorijā vai pilnvarota struktūra, kas veic uzņēmējdarbību to teritorijā, var iegūt kopiju pieejamā formātā vai var iegūt tai piekļuvī no pilnvarotas struktūras, kas veic uzņēmējdarbību jebkurā dalībvalstī.

5. pants

Pilnvaroto struktūru pienākumi

1. Dalībvalstis nodrošina, ka pilnvarota struktūra, kas veic uzņēmējdarbību to teritorijā un kas veic 4. pantā minētās darbības, izveido un īsteno pati savu praksi, lai nodrošinātu, ka tā:
  - a) izplata, publisko un dara pieejamas kopijas pieejamā formātā tikai labuma guvējiem vai citām pilnvarotām struktūrām;
  - b) veic atbilstīgus pasākumus, lai atturētu no kopiju pieejamā formātā neatļautas reproducēšanas, izplatīšanas, publiskošanas un pieejamības sabiedrībai nodrošināšanas;
  - c) ar darbiem vai blakustiesību objektiem, kā arī to kopijām pieejamā formātā apietas ar pienācīgu rūpību un veic ar tiem īstenoto darbību uzskaiti; un
  - d) publicē un atjaunina informāciju – attiecīgā gadījumā savā tīmekļa vietnē vai izmantojot citus tiešsaistes vai bezsaistes kanālus – par to, kā tā pilda a) līdz c) apakšpunktā noteiktos pienākumus.

Dalībvalstis nodrošina, ka pirmajā daļā minētās prakses izveidē un īstenošanā pilnībā tiek ievēroti 7. pantā minētie noteikumi, kas piemērojami labuma guvēju personas datu apstrādei.

2. Dalībvalstis nodrošina, ka pilnvarota struktūra, kas veic uzņēmējdarbību to teritorijā un kas veic 4. pantā minētās darbības, pēc pieprasījuma labuma guvējiem, citām pilnvarotām struktūrām vai tiesību subjektiem piekļūstamā veidā sniedz šādu informāciju:

- a) saraksts ar darbiem vai blakustiesību objektiem, kuru kopijas pieejamā formātā ir tās rīcībā, un pieejamie formāti; un
- b) to pilnvaroto struktūru nosaukums un kontaktinformācija, ar kurām tā ir iesaistījies kopiju pieejamā formātā apmaiņā saskaņā ar 4. pantu.

6. pants

Pārredzamība un informācijas apmaiņa

1. Dalībvalstis mudina pilnvarotas struktūras, kas veic uzņēmējdarbību to teritorijā un kas veic šīs direktīvas 4. pantā un Regulas (ES) 2017/1563 3. un 4. pantā minētās darbības, brīvprātīgi ziņot tām savu nosaukumu un kontaktinformāciju.

2. Dalībvalstis informāciju, ko tās saņēmušas saskaņā ar 1. punktu, sniedz Komisijai. Komisija šādu informāciju dara publiski pieejamu tiešsaistē centrālajā informācijas piekļuves punktā un regulāri to atjaunina.

7. pants

Personas datu aizsardzība

Personas datus saistībā ar šo direktīvu apstrādā, ievērojot Direktīvas 95/46/EK un 2002/58/EK.

8. pants

Direktīvas 2001/29/EK grozījums

Direktīvas 2001/29/EK 5. panta 3. punkta b) apakšpunktu aizstāj ar šādu:

“b) izmantošanai invalīdu labā, kas ir tieši saistīta ar attiecīgo invaliditātes gadījumu un kas pēc rakstura ir nekomerciāla, ciktāl tas vajadzīgs attiecīgajā invaliditātes gadījumā, neskarot Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā (ES) 2017/1564 (*) paredzētos dalībvalstu pienākumus;

(*) Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2017/1564 (2017. gada 13. septembris) par dažiem atļautiem konkrētu ar autortiesībām aizsargātu darbu un blakustiesību objektu izmantošanas veidiem tādu personu interesēs, kas ir neredzīgas, ar redzes traucējumiem vai ar citu iespiedtekstu lasīšanas invaliditāti, un ar kuru groza Direktīvu 2001/29/EK par dažu autortiesību un blakustiesību aspektu saskaņošanu informācijas sabiedrībā (OV L 242, 20.9.2017., 6. lpp).”

9. pants

Ziņošana

Komisija līdz 2020. gada 11. oktobrim iesniedz Eiropas Parlamentam, Padomei un Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komitejai ziņojumu par 2. panta 1. punktā nedefinētu darbu un blakustiesību objektu pieejamību pieejamā formātā iekšējā tirgū labuma guvējiem un darbu un blakustiesību objektu pieejamību iekšējā tirgū 2. panta 2. punktā neminētām personām ar invaliditāti. Ziņojumā ņem vērā attiecīgo tehnoloģiju attīstību un ietver novērtējumu par to, vai būtu atbilstīgi apsvērt šīs direktīvas darbības jomas paplašināšanu, lai uzlabotu piekļuvi šīs direktīvas neapvertiem citu veidu darbiem vai blakustiesību objektiem un uzlabotu piekļuvi tādu personu interesēs, kam ir šīs direktīvas neapverta invaliditāte.

*10. pants***Pārskatīšana**

1. Komisija līdz 2023. gada 11. oktobrim izvērtē šo direktīvu un iepazīstina Eiropas Parlamentu, Padomi un Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteju ar galvenajiem konstatējumiem ziņojumā, un vajadzības gadījumā pievienojot šīs direktīvas grozījumu priekšlikumus. Šādā izvērtējumā iekļauj novērtējumu par to, kā saskaņā ar 3. panta 6. punktu izveidotas dalībvalstu taisnīgas atlīdzības shēmas ietekmē kopiju pieejamā formātā pieejamību labuma guvējiem un to pārrobežu apmaiņu. Komisijas ziņojumā ņem vērā attiecīgo pilsoniskās sabiedrības pārstāvju, nevalstisko organizāciju, tostarp personu ar invaliditāti pārstāvošu organizāciju, kā arī gados vecākus cilvēkus pārstāvošu organizāciju, viedokļus.
2. Dalībvalstis sniedz Komisijai informāciju, kas tai nepieciešama šā panta 1. punktā minētā ziņojuma un 9. pantā minētā ziņojuma sagatavošanai.
3. Dalībvalsts, kurai ir pamatoti iemesli uzskatīt, ka šīs direktīvas īstenošanai bijusi būtiska nelabvēlīga ietekme uz darbu vai blakustiesību objektu pieejamā formātā komerciālu pieejamību labuma guvējiem, var ar šo jautājumu vērsties Komisijā, iesniedzot visus attiecīgos pierādījumus. Komisija šos pierādījumus ņem vērā, sagatavojot 1. punktā minēto ziņojumu.

*11. pants***Transponēšana**

1. Dalībvalstīs stājas spēkā normatīvie un administratīvie akti, kas vajadzīgi, lai līdz 2018. gada 11. oktobrim izpildītu šīs direktīvas prasības. Dalībvalstis nekavējoties dara Komisijai zināmu minēto noteikumu tekstu.

Kad dalībvalstis pieņem minētos noteikumus, tajos ietver atsauci uz šo direktīvu vai arī šādu atsauci pievieno to oficiālajai publikācijai. Dalībvalstis nosaka paņēmienus, kā izdarāma šāda atsauce.

2. Dalībvalstis dara Komisijai zināmus to tiesību aktu galvenos noteikumus, ko tās pieņem jomā, uz kuru attiecas šī direktīva.

*12. pants***Stāšanās spēkā**

Šī direktīva stājas spēkā divdesmitajā dienā pēc tās publicēšanas *Eiropas Savienības Oficiālajā Vēstnesī*.

*13. pants***Adresāti**

Šī direktīva ir adresēta dalībvalstīm.

Strasbūrā, 2017. gada 13. septembrī

Eiropas Parlamenta vārdā –
priekšsēdētājs
A. TAJANI

Padomes vārdā –
priekšsēdētājs
M. MAASIKAS